

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 14CoP/14/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814204054
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Šebeň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8814204054.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Šebeňa a sudcov JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Mareka Kohúta, v právnej veci starostlivosti súdu o mal. R. Y., nar. X.X.XXXX a mal. L. Y., nar. X.X.XXXX, oboch bývajúcich pri matke, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately Vranov nad Topľou, za účasti matky: N. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom Q. W. M., F. XXX/XX, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Jaroslavou Oravcovou, so sídlom vo Vranove nad Topľou 093 01, Dobrianskeho 1651 a otca: Y. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom Z. č. XX, o zvýšenie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k.8P/86/2014-107 zo dňa 3.7.2014, takto

rozhodol:

M e n í rozsudok súdu prvého tak, že návrh na zvýšenie výživného za obdobie od 1.5.2014 do 31.8.2014 z a m i e t a.

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa v jeho prevyšujúcej napadnutej časti vo veci samej.

Žiaden z účastníkov n e m á právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom zmenil výrok rozsudku Okresného súdu Prešov, č. k. 24P/91/2012-98 zo dňa 11.5.2012, a to tak, že sa zvyšuje výživné na maloletého R. Y., nar. X.X.XXXX zo sumy 100,- eur na sumu 140,- eur mesačne a na maloletého L. Y., nar. X.X.XXXX zo sumy 100,- eur na sumu 120,- eur

mesačne, ktoré výživné je otec povinný platiť vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred, k rukám matky, počnúc dňom 1.5.2014. Dlžné výživné za obdobie od 1.5.2014 do 30.6.2014 na maloletého R. Y. v sume 80,- eur a na maloletého L. Y. v sume 40,- eur je otec povinný zaplatiť k rukám matky do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia. V prevyšujúcej časti návrh zamietol.

Po vykonanom dokazovaní vzal za súd za preukázané, že od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti v máji 2012 nastala podstatná zmena pomerov na strane maloletých detí, ktorá odôvodňuje zvýšenie výživného. Deti fyzicky povyrástli. Od septembra 2014 nastupuje maloletý R. do prvého ročníka základnej školy a maloletý L. začína navštevovať predškolské zariadenie, s čím matke značne vzrastú výdavky a výživné určené súdom už nie je postačujúce na zabezpečenie odôvodnených životných potrieb maloletých detí. Matka dosahuje príjem vo výške minimálnej mzdy, naopak príjem otca je cca 830,- eur mesačne, čo mu umožňuje prispievať na potrebu maloletých detí vyššou sumou, ako bolo pôvodne určené. Zárobok otca ako povinného rodiča sa nepatrne zvýšil (v súčasnosti 881,83 eur v rozvodovom konaní priemerný príjem 868,- eur). Zmena pomerov na strane matky nastala v tom

zmysle, že táto momentálne nebýva v spoločnej domácnosti s otcom detí, ale so svojou matkou, ktorá je onkologická pacientka. Matka vyjadrila nevyhnutnú potrebu presťahovať sa s deťmi do samostatnej domácnosti, nakoľko zdravotný stav starej matky veľmi nepriaznivo pôsobí na ich spolužitie v malom byte. Pri určení výšky výživného súd vychádzal aj zo skutočností, že otec nemá iné vyživovacie povinnosti a nad rámec súdom určeného výživného synom neprispieva. Súd zvýšil výživné od 1.5.2014, teda odo dňa podania návrhu. Keďže zárobok na strane povinného rodiča neumožňuje zvýšiť výživné na sumu požadovanú matkou, súd návrh v prevyšujúcej časti zamietol.

Posledným výrokom rozsudku súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Súd tak rozhodol po citácii ust. § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie otec maloletých detí. Navrhol rozsudok zmeniť a návrh na zvýšenie výživného zamietnuť, alternatívne rozsudok zrušiť. Ako dôvod uviedol, že nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktorá by zakladala dôvod na zvýšenie výživného. Výživné bolo určené pred dvoma rokmi a odvtedy sa na strane maloletých detí nezmenili pomery do takej miery, že by výška výživného v celkovej sume 200,- eur, aj s prihliadnutím na vyživovacu povinnosť matky, nepostačovala. Naopak, zmenili sa majetkové pomery na jeho strane, nakoľko zarába menej. Výšku jeho platu ovplyvňujú v podstatnej miere odmeny ako nenárokovateľná zložka platu, ktorá mu však môže, no nemusí byť pridelená. Maloletý R. ide do školy až od septembra a L. do škôlky tiež až od septembra. Je toho názoru, že na dieťa v predškolskom veku je 100,- eur dostačujúca výška mesačného výživného. Má za to, že na dieťa v školskom veku na prvom stupni je mesačné výživné vo výške 100,- eur tiež postačujúce. Pri rozvoze si povedal, že peniaze idú deťom a preto sa neodvolal proti určenej vyživovacej povinnosti. Dúfal, že matka si odloží aspoň po 20,- eur mesačne na dieťa. On sa musí uskromňovať a šetriť, kde sa dá. Radšej si rozloží oheň v krbe, ako má zapínať plyn. Aj tak mu treba ročne 350 až 400,- eur na drevo, čo je položka, ktorú zabudol uviesť do svojich výdajov. V maximálnej miere sa snaží

stravovať doma, avšak aj tak sú jeho mesačné výdavky na jedlo podstatne vysoké. Má náklady na auto, ktoré je staré a sú potrebné vždy nejaké opravy, avšak auto potrebuje, aby

sa mohol dopraviť do práce a zarábať pre seba a pre deti. Jeho plat od januára 2014 išiel opätovne dole a je nižší, ako bol pri rozvoze. Nesúhlasí so spätným doplatením výživného od 1.5.2014, lebo ak už majú náklady na deti narásť, stane sa tak až v jeseni, čiže v septembri, keď R. pôjde do školy a L. do škôlky. Je ochotný nakúpiť potrebné veci do školy a škôlky tak, ako im stále bez problémov a okolkov kúpil. Matka chce ísť do nového bytu, ale on potrebuje dokončiť opravy rodinného domu, aby mohol dôstojne bývať. Pri zvýšení výživného to nebude opäť reálne možné. Deti sa bezpochyby majú podieľať na životnej úrovni oboch rodičov, pričom majetkové pomery žiadneho z rodičov neodôvodňujú zvýšenie výživného.

Matka maloletých detí vo svojom písomnom vyjadrení navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť. Je toho názoru, že súd správne vyhodnotil oprávnenosť jej návrhu, nakoľko od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti v máji 2012 nastali podstatné zmeny na strane maloletých detí. Prvou závažnou skutočnosťou je fakt, že deti fyzicky povyrástli. Rovnako je potrebné prihliadať aj na ďalšie skutočnosti, a to, že od septembra 2014 R. nastupuje do prvého ročníka základnej školy a L. začne navštevovať predškolské zariadenie, s čím matke značne vzrastú výdavky a výživné určené súdom už nie je postačujúce na zabezpečenie odôvodnených životných potrieb detí. Na strane matky nastali výrazné zmeny pomerov v tom zmysle, že už nebýva v spoločnej domácnosti s otcom detí, ale so svojou matkou, ktorá je onkologická pacientka. Preto je nevyhnutné presťahovať sa s deťmi do samostatnej domácnosti, nakoľko zdravotný stav starej matky veľmi nepriaznivo pôsobí na ich spolužitie. Nesúhlasí s tvrdením otca o vysokých výdavkoch na stravu, keďže má obed za 1,- eur, náklady na cestovné nie sú až také vysoké, nakoľko cestou do práce stále berie kolegov, ktorí mu za odvoz do práce platia. V priebehu prvostupňového konania doložila doklady o nutných mesačných výdavkoch na maloleté deti, ako aj o ich zdravotnom stave. Veci, ktoré otec skutočne kúpil maloletým do školy a do škôlky, boli buď použité, ošúchané a vyzerali ako obnosené. Takéto veci pre deti sú nepoužiteľné, nakoľko nemôže obliecť deti do vynosených, poprípade ošúchaných vecí a tak ich poslať do školy, či škôlky medzi ostatné slušne

oblečené deti. Otec mal rodinný dom riadne dokončený ešte počas manželstva, nie je potrebné robiť v ňom nejaké úpravy.

Kolízny opatrovník maloletých detí sa k odvolaniu nevyjadril.

Podaním odvolania otca nebol dotknutý výrok rozsudku, ktorým bol návrh matky v prevyšujúcej časti zamietnutý. V tejto časti rozsudok nadobudol právoplatnosť a tak ho nebolo možné v rámci odvolacieho konania preskúmať (§ 159 ods. 1, 3 O.s.p.). Odvolací súd preskúmal napadnutú časť rozsudku na nariadenom odvolacom pojednávaní, keď zopakoval dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa a toto doplnil vyžiadaním správ o zárobkoch oboch rodičov, ich výsluchmi a oboznámením potvrdení o návšteve školy a škôlky. Po takomto doplnení dokazovania dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie otca je čiastočne opodstatnené.

Ak sa zmenia pomery, možno zmeniť aj súdne rozhodnutie o výživnom. Pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov (§ 78 ods. 1, 3 Zákona o rodine).

Zákon týmto ustanovením v spojení s § 163 O.s.p. umožňuje zmeniť skorší právoplatný rozsudok, ak sa (podstatne) zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie

dávok. Hmotnoprávnou podmienkou, aby súd mohol o veci opakovane inak rozhodnúť, je zmena pomerov. Dôvodom na zmenu súdom určeného výživného môže byť len závažnejšia zmena v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia rozsudku. Nestačí teda len úvaha súdu o tom, že výživné určené predchádzajúcim rozsudkom je neprimerané. Pokiaľ by súd nemal preukázanú konkrétnu zmenu pomerov a rozhodol by o zmene výšky doposiaľ určenej vyživovacej povinnosti, šlo by vlastne o neprípustné preskúmavanie a reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia.

Za podstatnú zmenu pomerov na strane povinného rodiča sa považuje napr. strata zamestnania, či jeho zmena majúca za následok zníženie príjmu, dlhodobá práceneschopnosť, pribudnutie ďalšej vyživovacej povinnosti, podstatná zmena majetkových pomerov.

Na druhej strane za zmenu odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa sa považuje nástup dieťaťa do školy, jeho prechod na vyšší stupeň školskej dochádzky, nadobudnutie čiastočnej, alebo úplnej schopnosti živiť sa sám, nadobudnutie majetku prinášajúceho úžitky už v súčasnosti, zmena zdravotného stavu dieťaťa spojená s preukázaným výrazným zvýšením nákladov a podobne. Zmena pomerov musí existovať a musí byť preukázaná ku dňu vyhlásenia súdneho rozhodnutia. Nie je možné pri rozhodovaní prihliadať na budúcu zmenu pomerov, ktorá môže, no nemusí nastať. Súd môže zmeniť doposiaľ určenú výšku výživného len odo dňa zistenej zmeny pomerov.

V preskúmvanej veci takáto právne relevantná zmena pomerov nastala len, pokiaľ ide o odôvodnené potreby maloletých detí, aj to až s účinnosťou od 1.9.2014.

V čase predchádzajúceho súdneho rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 28.5.2012, bývali rodičia aj s deťmi v rodinnom dome, ktorý je vo výlučnom vlastníctve otca detí. Maloletý R. mal v tom čase 4 roky a maloletý L. viac ako 2 roky. Otec pracoval ako vojak z povolania s priemerným mesačným príjmom 860,- eur. Platil všetky náklady spojené s užívaním domu. Pri určovaní výživného matka argumentovala zhoršeným zdravotným stavom oboch detí spojeným so zvýšenými výdavkami. Matka bola v tom čase na materskej dovolenke a bola poberateľkou rodičovského príspevku vo výške 194,70 eur a prídavkov na deti, čo súd uviedol úhrnnou sumou 230,- eur mesačne.

V súčasnosti matka s maloletými deťmi býva v dvojizbovom byte svojej matky, kde sa podieľa na úhrade nákladov spojených s užívaním tohto bytu. Pracuje ako upratovačka s priemerným mesačným príjmom v roku 2013 293,16 eur netto a v období od 1.1.2014 do 30.8.2014 351,60 eur netto. Nemá inú vyživovaciu povinnosť.

Otec detí býva naďalej vo svojom rodinnom dome, pričom mu nepribudla vyživovacia povinnosť. Naďalej pracuje u toho istého zamestnávateľa, pričom v období od 1.6.2013 do 31.8.2014 zarobil priemerne mesačne 812,62 eur netto. Jeho výdavky sú porovnateľné s výdavkami v čase predchádzajúcej súdnej úpravy.

Obe maloleté deti sú staršie o 2 roky. Až do 31.8.2014 boli obe v predškolskom veku.

Počnúc od 1.9.2014 sa maloletý R. stal žiakom prvej triedy základnej školy. U maloletého R. pretrvávajú zdravotné problémy, v dôsledku ktorých bol v období od 1.7.2013 do 16.6.2014 4x chorý. Je liečený v imunologickej alergologickej ambulancii. Maloletý L. bol chorý v období od júna 2013 do júna 2014 celkom 9 krát.

Vychádzajúc z týchto podstatných informácií je možné dospieť k záveru, že na strane oboch maloletých detí nastala podstatná zmena pomerov, avšak až s účinnosťou od 1.9.2014. Nie je možné považovať za podstatnú zmenu pomerov samotné uplynutie hoci aj viacerých rokov, pokiaľ to nie je preukázateľne spojené s podstatnou zmenou nákladov spojených s uspokojovaním potrieb takéhoto staršieho dieťaťa.

U otca maloletých detí nenastala žiadna relevantná zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zvýšenie výživného. Jeho majetkové a nákladové pomery sú v podstate totožné a priemerný príjem sa znížil o 56,- eur.

K podstatnej zmene pomerov došlo len na strane matky detí, ktorá sa zamestnala, presťahovala do bytu svojej matky, kde sa podieľa na úhrade nákladov spojených s užívaním bytu a hradí zo svojho príjmu aj náklady na seba. Pretože na rozdiel od minulosti neposkytuje deťom celodennú osobnú starostlivosť, ale táto je čiastočne zabezpečovaná starou matkou, predškolským zariadením, či školou, je aj ona sa povinná podieľať v primeranej výške na úhrade potrieb maloletých detí (§ 62 ods. 4 Zákona o rodine).

Deti majú právo podieľať sa na životnej úrovni oboch svojich rodičov. To v praxi znamená, že každý z rodičov si plní svoju vyživovaciu povinnosť v rozsahu zodpovedajúcom jeho schopnostiam a možnostiam a nie je povinný platiť výživné aj v rozsahu zodpovedajúcom tej časti výživného zo strany druhého rodiča, ktoré ten nedokáže poskytnúť vzhľadom k svojim schopnostiam a možnostiam. Nie je preto možné prihliadať pri určení výživného zo strany otca na nízky príjem matky a na jej majetkové pomery.

Vychádzajúc z týchto skutkových poznatkov dospel odvolací súd k záveru, že dôvod na zmenu výživného nastal u oboch detí, avšak až s účinnosťou do 1.9.2014. Za výživné na mal. R. primerané pomerom existujúcim k tomuto dňu považuje aj odvolací súd sumu 140,- eur mesačne a na mal. L. sumu 120,- eur mesačne, teda vo výške určenej napadnutým rozsudkom. Toto zvýšenie zohľadňuje rozdiely v nákladoch na každé z detí a je dôsledkom preukázanej zmeny ich odôvodnených potrieb (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Keďže táto zmena pomerov nastala až od 1.9.2014, bol návrh matky na zvýšenie výživného za obdobie od 1.5.2014 do 31.8.2014 zamietnutý (§ 220 O.s.p.). Nakoľko k zvýšeniu výživného došlo až s účinnosťou od 1.9.2014, nerozhodoval odvolací súd o vyčíslení dlžného výživného.

Vzhľadom k tomu, že predmetom konania je vec starostlivosti súdu o maloleté deti, ktoré bolo možné začať aj bez návrhu, bolo v súlade s § 146 os. 1 písm. a) a § 224 ods. 2 O.s.p. rozhodnuté, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov celého konania.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.